

Examen VWO 2021

muziek

Achter het correctievoorschrift is een aanvulling op het correctievoorschrift opgenomen.

tijdvak 1

woensdag 26 mei

9.00 - 11.30 uur

Vergeet niet je op te zetten!

Klik op 'Start' om te beginnen.

Tijdens het examen kun je de volgende knoppen gebruiken:

 ingesproken tekst

 regelen van het volume

 uitleg van het programma

 ga een pagina terug of verder

 ga naar het begin of het einde van het examen

Voor het openen van bronnen gebruik je de volgende knoppen:

 geluidsfragment

 tekstfragment

Hiernaast kun je testen of het geluid goed functioneert.

Het examen bestaat uit vier blokken met in totaal 48 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 81 punten te behalen.
Voor elke vraag staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Blok 1 G. Verdi - Il Trovatore

Blok 2 W.A. Mozart - Divertimento nr. 4, deel 1

Blok 3 P. Hindemith - Kammermusik nr. 1, deel 2

Blok 4 Saxofoon

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Blok 1 G. Verdi - Il Trovatore

Dit vragenblok gaat over het begin van de opera *Il Trovatore* (De Troubadour) uit 1853 van de Italiaanse componist Giuseppe Verdi (1813-1901). Ferrando, kapitein van de lijfwacht van graaf Di Luna, vertelt zijn manschappen het verhaal over het broertje van de graaf dat door een zigeunerin behekst werd. Zij werd opgepakt en op de brandstapel gezet. De opera begint met een instrumentale inleiding.

De vragen 1 en 2 hebben betrekking op hetzelfde fragment.

Het fragment is het begin van de opera. Er spelen twee slaginstrumenten.

(1p) Noem één van de twee slaginstrumenten en geef de technische term voor de bijzondere speeltechniek.

In het fragment spelen alle blazers en strijkers. Een gedeelte van één partij is weergegeven.

1 2 3 4

(2p) Geef de volledige naam van de akkoorden onder de haken 1, 2, 3 en 4.

De vorm van het fragment is: A - B - A' - B'

(2p) Verklaar het accent bij A' (twee antwoorden) en verklaar het accent bij B' (twee antwoorden). Laat de dynamiek en de instrumentatie buiten beschouwing.

Gelosia le fiere serpi
gli avventa in petto

Felle slangen van jaloezie
kronkelen in zijn borst

In het fragment houden de manschappen van graaf Di Luna de wacht als hun kapitein, Ferrando, hun een verhaal vertelt. De mannen vinden dat de graaf jaloers is. De tekst van de mannen en de vertaling zijn weergegeven.

(2p) Noem drie manieren waarop de tekst in de muziek wordt uitgebeeld en/of de sfeer in de muziek wordt verklankt.

De vragen 5 en 6 hebben betrekking op hetzelfde fragment.

In het fragment speelt de bas (met uitzondering van de slotmaat) steeds hetzelfde ritme.

(1p) Noteer één maat van het ritme van de bas, inclusief de rusten.

In het fragment vragen de mannen nogmaals aan hun kapitein om het verhaal te vertellen.

(1p) Wat is de totale toonumfang (afstand tussen laagste en hoogste noot) van de melodie van de zang?

- A precies een octaaf
- B kleiner dan een octaaf
- C groter dan een octaaf

De vragen 7 en 8 hebben betrekking op hetzelfde fragment.

In het fragment zingt Ferrando drie zinnen.

(1p) Geef de technische term voor de manier waarop de zang en de baspartij zich voornamelijk ten opzichte van elkaar bewegen aan het einde van elke zin, gelet op het toonhoogteverloop.

In het fragment zingt Ferrando drie zinnen.

(1p) Is zin 1 majeur of mineur? Is zin 2 majeur of mineur?

zin 1 zin 2

- A majeur majeur
- B majeur mineur
- C mineur majeur
- D mineur mineur

Het fragment komt uit het verhaal waarin Ferrando over de zigeunerin vertelt. De melodie is in de uitwerkbijlage onvolledig afgedrukt.

(3p) Noteer de ontbrekende noten inclusief één toevallig voorteken. Het ritme is gegeven.

Het fragment is het slot van het verhaal dat Ferrando vertelt, gevolgd door de instemmende reactie van de mannen.
De tekst van de mannen en de vertaling zijn weergegeven.

Giusto quei petti sdegno commosse
l'insana vecchia lo provocò!

Hun boosheid was terecht
het gekke oude mens verdiende het!

**(2p) Noem twee manieren waarop de boosheid uit de tekst in de muziek wordt uitgebeeld, gelet op het koor.
Laat de dynamiek buiten beschouwing.**

De opera is geschreven in de romantiek.

**(2p) Noem twee kenmerken van de romantiek in het fragment.
Richt één antwoord op de melodie en één antwoord op het tempo.**

Blok 2 W.A. Mozart - Divertimento nr. 4, deel 1

Dit vragenblok gaat over deel 1 uit een divertimento voor drie bassettoorns van Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791). Een divertimento is een werk met een luchtig karakter in een kleine bezetting. Een bassettoorn is een houten blaasinstrument met een enkelriet. Een moderne bassettoorn zie je op de afbeelding. Het deel is gecomponeerd in de hoofdvorm.

Beantwoord de vragen 12 t/m 14 en 16 met behulp van de partituur op pagina 5 en 6 van de uitwerkbijlage.

Het fragment is het gehele deel. De partituur is op pagina 5 en 6 van de uitwerkbijlage klinkend afgedrukt.
Het deel is gecomponeerd in de hoofdvorm.

(10p) Maak van het deel een vormanalyse. Doe dit door het schema in de uitwerkbijlage (op pagina 7) in te vullen. Vul de ontbrekende onderdelen van de hoofdvorm, maatnummers en tonsoorten in.

Het fragment is maat 29 t/m 44. De (gehele) partituur is op pagina 5 en 6 van de uitwerkbijlage klinkend afgedrukt.
In het fragment komen meerdere compositietechnieken voor.

(2p) Vul in het schema in de uitwerkbijlage (op pagina 7) bij elk gedeelte de compositietechniek in die er het best bij past.

Kies uit:

- complementair ritme
- homofonie
- orgelpunt
- unisono

Let op: noem elke compositietechniek één keer.

Het fragment is maat 60 t/m 78. De (gehele) partituur is op pagina 5 en 6 van de uitwerkbijlage klinkend afgedrukt.
In het fragment komt een compositietechniek voor die normaal gesproken in een fuga voorkomt, namelijk een stretto.

(1p) In welke maat begint het stretto?

Een bassethoorn is een instrument dat weinig wordt gebruikt. Daarom wordt het werk vaak op andere instrumenten uitgevoerd. Het fragment is een andere uitvoering van het werk.

(1p) Welke twee verschillende instrumenten spelen in het fragment de bassethoornpartijen?

Het fragment is maat 1 t/m 15. De (gehele) partituur is op pagina 5 en 6 van de uitwerkbijlage klinkend afgedrukt.
Dit werk komt uit het classicisme.

(1p) Noem een kenmerk van het classicisme in het fragment. Laat de hoofdvorm, de instrumentatie en dat het een divertimento is buiten beschouwing.

Blok 3 P. Hindemith - Kammermusik nr. 1, deel 2

Dit vragenblok gaat over *Kammermusik nr. 1, deel 2* van de Duitse componist Paul Hindemith (1895-1963). Het werk is in 1921 gecomponeerd voor klein orkest.

Het fragment is het begin. De partij van de accordeon is weergegeven.

The musical score is in 4/4 time and consists of six measures. It is divided into three sections, each marked with a bracket and a number (1, 2, 3).
Section 1 (measures 1-2): The right hand plays a triplet of eighth notes (Bb, A, G) followed by a quarter note (F). The left hand plays a triplet of eighth notes (Bb, A, G) followed by a quarter note (F).
Section 2 (measures 3-4): The right hand plays a triplet of eighth notes (Bb, A, G) followed by a quarter note (F). The left hand plays a triplet of eighth notes (Bb, A, G) followed by a quarter note (F).
Section 3 (measures 5-6): The right hand plays a triplet of eighth notes (Bb, A, G) followed by a quarter note (F). The left hand plays a triplet of eighth notes (Bb, A, G) followed by a quarter note (F).

Je kunt het fragment verdelen in drie gedeeltes. Elk gedeelte is met een haak aangegeven.

(3p) - Geef de technische term voor de samenklank onder haak 1.

Laat de versiering buiten beschouwing.

- Geef de technische term voor het tonale verschijnsel onder haak 2. (Het antwoord orgelpunt is onjuist.)
- Geef de technische term voor de polyfone compositietechniek onder haak 3.

Het fragment is maat 1 t/m 18. Maat 1 t/m 6 van de accordeon zijn weergegeven.

(2p) Geef in het schema in de uitwerkbijlage vanaf maat 7 aan of de melodie gebaseerd is op het gedeelte onder haak 1 of op het gedeelte onder haak 2.

In het fragment klinkt twee keer het openingsmotief van het deel. De tweede keer is het karakter anders.

(2p) Noem twee manieren waarop dit andere karakter gerealiseerd wordt. Ga in je antwoord uit van de tweede keer. Laat de dynamiek buiten beschouwing.

Fragment 1 en fragment 2 zijn vergelijkbare fragmenten. De dwarsfluit speelt de melodie en er zijn twee verschillende begeleidingslagen. Het begin van de dwarsfluit en één van beide begeleidingslagen is weergegeven.

(1p) Noem een verschil tussen fragment 1 en 2, gelet op de weergegeven begeleidingslaag. Ga in je antwoord uit van fragment 2.

Van het fragment is een middenstem in de uitwerkbijlage onvolledig afgedrukt. Op drie plaatsen ontbreekt een kruis.

(2p) Noteer de drie ontbrekende kruizen.

De vragen 22 t/m 25 hebben betrekking op hetzelfde fragment.

Van het fragment zijn op pagina 10 van de uitwerkbijlage drie partijen afgedrukt.

(2p) Welk instrument speelt partij 1? Welke twee slaginstrumenten spelen mee?

Van het fragment zijn op pagina 10 van de uitwerkbijlage drie partijen afgedrukt.

(1p) Op welke manier is partij 2 afgeleid van partij 1?

Van het fragment zijn op pagina 10 van de uitwerkbijlage drie partijen afgedrukt.

Boven partij 1 staan twee haken. Het gedeelte onder haak 2 is een variatie op het gedeelte onder haak 1.

(1p) Geef een argument voor deze bewering.

Van het fragment zijn op pagina 10 van de uitwerkbijlage drie partijen afgedrukt.
Vanaf maat 4 speelt partij 3 een ostinato.

(1p) Hoe vaak wordt het ostinatomotief in totaal gespeeld? Tel de eerste keer mee.

Het fragment is het slot. Het werk komt uit de eerste helft van de twintigste eeuw.

(2p) Noem twee kenmerken van de klassieke muziek uit de eerste helft van de twintigste eeuw, gelet op het fragment. Richt één antwoord op de instrumentatie en één antwoord op de samenklank.

Blok 4 Saxofoon

Dit vragenblok gaat over de saxofoon. Eerst volgt een vraag over de vier meest voorkomende saxofoons. Daarna volgen twee composities uit de jazz en twee nummers uit de popmuziek waarin de saxofoon een rol speelt.

De vier saxofoons die het meest gebruikt worden zijn de sopraan-, alt-, tenor- en baritonsaxofoon. Deze saxofoons zie je op de afbeelding.

In fragment 1, 2, 3 en 4 speelt steeds één van deze vier saxofoons.

(2p) Geef bij elk fragment aan welke saxofoon speelt.

Vrijwel vanaf het ontstaan van de jazzmuziek heeft de saxofoon een belangrijke rol gespeeld. De vragen 28 t/m 31 gaan over het nummer *Trane's Slo Blues* uit 1957 van de Amerikaanse jazzsaxofonist John Coltrane (1926-1967). Hij wordt beschouwd als één van de grootste jazzsaxofonisten uit zijn tijd.

Het fragment is het thema. De toonhoogte van de saxofoonpartij is in de uitwerkbijlage onvolledig afgedrukt. De saxofoon speelt in een vrij ritme.

(1p) Noteer van de zes ontbrekende noten in maat 2 alleen de toonhoogte. Laat het ritme buiten beschouwing.

Van het fragment is de saxofoonsolo (enigszins vereenvoudigd) in de uitwerkbijlage afgedrukt.

(2p) Geef boven de derde t/m de zevende haak aan of de melodie is afgeleid van het gedeelte onder haak 1 (1), haak 2 (2) of geen van beide haken (X).

De vragen 30 en 31 hebben betrekking op hetzelfde fragment.

Het fragment is een gedeelte uit de saxofoonsolo.

(1p) Hoeveel sequensen speelt de saxofoon in het fragment? Let op: er wordt gevraagd naar het aantal sequensen, niet naar het aantal onderdelen waar de sequensen uit bestaan.

Het fragment is een gedeelte uit de saxofoonsolo. In de melodie (saxofoonpartij) zijn kenmerken uit de bebop te herkennen.

(1p) Geef aan de hand van het fragment een kenmerk van bebop, gelet op de melodie.

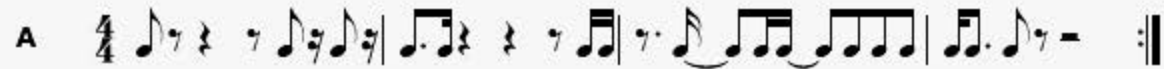
In de swing- en bigbandmuziek wordt de melodiesectie gevormd door onder andere de saxofoons. Zo ook in het bigbandnummer *Funk City Ola* uit 1977 van de Amerikaanse saxofonist en componist Bob Mintzer. Daarnaast heeft de saxofoon in het nummer, waarover de vragen 32 t/m 39 gaan, ook een belangrijke solistische rol.

Het fragment is de gehele intro. De intro is afwisselend meerstemmig en unisono.

(1p) Hoeveel unisono-momenten zijn er in de intro?

Het fragment is het A-gedeelte en bestaat uit twee keer vier maten.

(1p) Welk notenvoorbeeld geeft het ritme van de hoge blazers juist weer, gelet op maat 2 en 3?

Het fragment is maat 1 t/m 8 van het B-gedeelte. De trompet speelt de solomelodie en de basgitaar speelt voornamelijk het weergegeven basmotief.

(2p) Kruis in de uitwerkbijlage in het schema bij maat 2 t/m 8 aan of de melodie van de trompet binnen die maat stijgt óf daalt. Kruis ook in het schema in de uitwerkbijlage elke maat aan waarin de basgitaar het gegeven basmotief speelt. Maat 1 is gegeven.

De vragen 35 en 36 hebben betrekking op hetzelfde fragment.

Van het fragment is de partij van tenorsaxofoon 1 weergegeven.

1 Bm 2 F#7 3 Bm 4 E7

5 Bm 6 G7(#11) 7 Bm 8 Bm E F#7

(1p) Noem een reden waarom de partij niet op een traditionele manier genoteerd is.

Van het fragment is de partij van tenorsaxofoon 1 weergegeven.

1 Bm 2 F#7 3 Bm 4 E7

5 Bm 6 G7(#11) 7 Bm 8 Bm E F#7

Boven maat 2 en maat 8 noteert de componist het akkoordsymbool F#7. In de partij van de tenorsaxofoon noteert de componist echter een a.

(1p) Geef de technische term uit de jazzmuziek voor deze verlaagde terts/noot.

Van het fragment is een gedeelte van de partituur op pagina 14 van de uitwerkbijlage afgedrukt.

Het notenvoorbeeld bestaat uit acht maten die in totaal vier keer gespeeld worden. Elke keer varieert de componist door sommige instrumenten wel of niet mee te laten spelen.

(3p) Kruis in het schema alle maten aan waarin trompet 1 speelt en alle maten aan waarin trombone 1 speelt. Een aantal antwoorden is gegeven.

In het fragment spelen behalve het drumstel nog twee slaginstrumenten.

(1p) Noem één van de twee slaginstrumenten.

Funk City Ola is een fusion van onder andere jazz en funk.

(2p) Noem twee kenmerken van funk, gelet op het fragment.

In de vroege popmuziek maakte de saxofoon deel uit van de standaardbezetting van een band. De saxofoon had zowel een begeleidende als solistische functie. In de song *Rocket 88* uit 1951 worden meerdere saxofoons gebruikt. De vragen 40 t/m 44 gaan over deze song, uitgevoerd door Jackie Brenston and his Delta Cats.

Het fragment is de intro. De baritonsaxofoon speelt gelijk met de basgitaar en speelt elke maat hetzelfde ritme.

(1p) Noteer één maat van het ritme. Laat de opmaat buiten beschouwing.

Het fragment is couplet 1. De melodie van de zang is gebaseerd op de toonladder van Es-groot en bestaat vooral uit twee tonen.

(1p) Welke twee tonen zijn dit?

- A de tonen es en f
- B de tonen es en g
- C de tonen bes en c
- D de tonen bes en d

Het fragment is een instrumentaal gedeelte en bestaat uit twaalf maten.

(1p) Noteer in de uitwerkbijlage in elke maat de juiste harmonische trap (I, IV of V). Maat 1 is gegeven.

Je kunt het fragment verdelen in twee gedeeltes.

(2p) Noem drie verschillen tussen beide gedeeltes, gelet op de tenorsaxofoon. Ga bij je antwoord uit van het tweede gedeelte.

Rocket 88 behoort tot de rhythm & blues.

(1p) Noem een kenmerk van rhythm & blues, gelet op het ritme in het fragment.

De Nederlandse saxofonist Hans Dulfer combineert zijn saxofoonspel met stevige dancebeats. Het nummer *Whirlwind* is daar een voorbeeld van. De vragen 45 t/m 48 gaan over dit nummer.

Het fragment is het begin van de intro en duurt twaalf maten. In de uitwerkbijlage staat een beschrijving van het fragment, maar de maatnummers ontbreken in de beschrijving.

(2p) Noteer de ontbrekende maatnummers.

>> De tekst uit de uitwerkbijlage is ook onder de tekstknop weergegeven.

Het fragment is het thema. In het thema wordt drie keer hetzelfde motief van één maat gespeeld. Het toonhoogteverloop van dit motief is in de uitwerkbijlage (zonder versiering) afgedrukt.

(2p) Noteer het ontbrekende ritme.

In het fragment klinken twee saxofoons. Een saxofoon speelt de solo en de andere saxofoon speelt een begeleidingspartij.

(1p) Noem twee kenmerken van deze begeleidingspartij. Geef één antwoord gelet op de toonvang en één antwoord gelet op het ritme.

Het fragment is de laatste vijf maten van *Whirlwind*. Het fragment is gebaseerd op het weergegeven motief.

(1p) Op welk toon eindigt het nummer?

- A op de toon c
- B op de toon bes
- C op de toon a
- D op de toon g

Dit was de laatste vraag van het examen.

Klik op of onder in het scherm als je de vragen nog eens wilt langslopen.

Klik op de knop 'Stoppen' als je klaar bent.

Bronvermelding

De in dit examen gebruikte bronnen zijn vermeld in het examen zelf en/of in het correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.

Einde